DUURZAAMHEID & NATUUR

Trouw de duurzame 100

NUMMER 98 Bewonerscoöperatie Wijnjewoude Energie Neutraal (WEN) wil het dorp in 2025 duurzaam hebben. Met zonnepanelen, windmolentjes en groen gas. De leden hebben lol én slapeloze nachten. Ze haalden net de Duurzame 100.

reportage **Frank Straver** foto **Patrick Post**

Wijnjewoude wordt energieneutraal

Het bordje hangt er al, op het metalen hek voor de oude rioolwaterzuivering in het Friese dorp Wijnjewoude. 'Energiepark WEN', staat erop. In vrolijke kleuren: groen, rood, geel. Wat een contrast met de locatie zelf. Betonnen bakken, rond en ovaal, liggen er troosteloos bij. Overal groene aanslag. Het motregent zacht.

Maar WEN-voorzitter Pieter de Kroon (68) kan het zich helemaal voorstellen, dat hier een fraai energiepark verschijnt. Hij wijst naar de betonnen fundamenten van de rioolzuivering. "Dit gaan we hergebruiken. We maken er een groengasfabriek van!" Alle plannen liggen klaar. Als het meezit gaat de fabriek een miljoen kuub groen gas produceren uit de mest van lokale boeren. Daarmee kan Wijnjewoude de aardgastoevoer uit Groningen dichtdraaien.

De Kroon knijpt zijn ogen samen, alsof de groengasfabriek er al staat. "Je gaat het pas zien als je het doorhebt", citeert hij Johan Cruijff. Het begint met een plan, een doel, een visie. In dat toekomstbeeld moet je als groep blijven geloven, zegt hij, alleen dan lukt het. 'Van gedacht beleid naar gedaan beleid' is de ondertitel van het WEN-plan. Daar is veel meer in opgeschreven dan alleen de groengasfabriek.

WEN-oprichter Frans Pool (54), zoals vrijwel altijd in korte broek, wijst naar een groot maisveld naast de oude rioolzuivering. Een groep ganzen vliegt kwakend over. "Daar komt ons zonnepark." Ongeveer 1,5 hectare wil de coöperatie vullen met panelen, met oog voor dier en natuur. Dat gaat jaarlijks 700.000 kilowattuur stroom opleveren, goed voor een kwart van de achthonderd huishoudens in Wijnjewoude. Om het veld heen kunnen tien windmolens komen. Geen metalen joekels, maar gedeeltelijke houten kleintjes van het Groningse bedrijf EAZ Wind. Grote turbines van een ontwikkelaar die miljoenen opstrijkt zijn taboe.

In het dorpshuis komt gebak op tafel. Want dat WEN in de Duurzame 100 van *Trouw* is beland, mag worden gevierd. De leden doen hun werk met plezier, maar erkenning is welkom. Want nog niet alle dorpsbewoners zijn enthousiast. Van de achthonderd huishoudens zijn er 230 lid. Sceptici vertalen WEN als: Wordt Echt Niks. "Nu we Wijnjewoude als koploper op de kaart zetten, worden mensen positiever", denkt Pool. Dat merkte hij al na een uitzending van 'VPRO Tegenlicht', waarin hij mocht vertellen over zijn eigen grondwarmtepomp thuis. "Ik werd op straat begroet als filmster."

'Nu we Wijnjewoude als koploper op de kaart zetten, worden mensen positiever'

Groningse drijfveer

Voor Pool is het drama in Groningen minstens zo'n drijfveer om aardgasvrij te worden als het klimaatprobleem. "We hebben Groningse kennissen. De potjes en pannetjes trillen daar in de kast. Mensen voelen zich onveilig in hun eigen huis. Daar willen we niet medeverantwoordelijk voor zijn."

Pool zette met WEN een duurzame huizenroute op, om duurzaam wonen te promoten. "Mensen komen kijken naar mijn warmtepomp met aardaccu." Hij wil een voorbeeld stellen. Hij rijdt zelfs al elektrisch, ook al heeft het dorp nog geen eigen laadpaal.

Het pionierswerk van WEN is aanstekelijk. De predikant houdt een thema-avond over 'groen geloof', de voetbalclub nam een zonnedak. Om energieneutraal te worden, is veel meer nodig. Energieneutraal, dat wil trouwens niet zeggen dat elk gebouw nul op de meter moet zijn. Als er onder de streep maar genoeg schone energie wordt geproduceerd om alle CO_2-uitstoot weg te poetsen. Bij WEN gaan ze er helemaal voor. Daardoor doen grote partijen mee. De gemeente Opsterland, de provincie, LTO Noord en Gasunie zijn enthousiaste partners geworden. Het kostte wel moeite. "Een hell of a job", zegt voorzitter De Kroon. De WEN-leden hebben slapeloze nachten gehad. Daar willen ze het niet al te lang over hebben. "Dan wordt iedereen hier aan tafel zuur."

Maar een voorbeeld willen ze wel graag geven. Pool bezocht een bijeenkomst van het Energieloket van de overheid over thuis energie besparen. Mooie technieken over isoleren en besparen werden gepresenteerd. Pool vroeg: wanneer komen jullie bij ons langs de deuren? Nooit, was het antwoord. Zoek het maar op op internet. "Bij mensen langsgaan past niet in de digitale tijd", zucht Pool. Onzin, vinden ze in Wijnjewoude. Vrijwilliger Tjalling gaat nu de deuren af om informatie te geven. Enkele dertigers doen ook mee, die spreken jongeren aan.

De predikant houdt een thema-avond over 'groen geloof', de voetbalclub nam een zonnedak

Een vrijwilliger gaat langs de deuren en dertigers spreken de jongeren aan

"Maar verder zijn we oude, witte mannen", lacht De Kroon. Hoho, zegt Janny Janssen (69). Zij is ook een van de sleutelfiguren binnen WEN. Volgens haar is het logisch dat er meer ouderen dan jongeren actief betrokken zijn. "Wij hebben geen werkend leven meer, dus we kunnen er vol passie en energie tegenaan." De financiering voor duurzame projecten regelt WEN zelf, met leningen en subsidies. Projectleider Jac Pluis (56) heeft er zijn handen vol aan.

Niet ver van de rioolzuivering, komt kalverboer Jildert Herder in zijn overall de stal uitgelopen. Hij is één van de boeren die de mest wil gaan leveren aan de toekomstige groengasfabriek. Herder en zijn ouders zijn trotse leden van het burgercollectief. De Friese vlag wappert op het erf. Vorig jaar al legde Herder 1154 zonnepanelen op de stal. Dat komt het hele dorp ten goede. Zelf heeft de boer maar een fractie van de lading zonnestroom nodig.

Voorzitter Pieter de Kroon bij de oude rioolwaterzuivering.

DE GROENE RANGLIJST STAP VOOR STAP

De ontknoping van de elfde Trouw Duurzame 100 nadert. De initiatieven worden vanaf vandaag in etappes bekendgemaakt. **Vandaag de nummers 100 tot 75**, waarvan er een is uitgelicht. De beschrijvingen van alle 25 zijn te lezen op ww.trouw.nl/duurzame100. Maandag en woensdag volgen nog twee reeksen, waarna op donderdagavond in Pakhuis de Zwijger de onthulling van de toppers volgt. Vrijdag worden zij gepresenteerd in een bijlage en op de site. Aanmelden voor festival Duurzame 100 op 10 oktober kan via www.dezwijger.nl.

DE DUURZAME 100
100 tot en met 76

76 Groene Daken Kattenbosch
Bewoners regelen groene daken in hun wijk in Rosmalen, 70 van de 110 huizen kregen er één.

77 Enjoycleaningup
Wereldwijd hondenbezitters motiveren afval te rapen tijdens het uitlaten.

78 Gasloos huis 1905
Paul Joosten uit Zuidwending (bij Veendam) haalde zelfstandig zijn honderd jaar oude huis van het gas.

79 Mooi Binnenveld
Burgers brachten 400.000 euro bijeen om hooilanden tussen Ede, Wageningen, Rhenen en Veenendaal in oude glorie te herstellen.

80 Waterlandse Weiden
Amsterdammers vormen 45 hectare grond om van akker tot waterrijk gebied voor weidevogels.

81 Fête de la Nature
Deze club uit het Gelderse Geesteren organiseert elk jaar een natuurfestival voor duizenden (stads)mensen.

82 Glaskring
Dit collectief gaat op de Glaslaan in de wijk Strijp S in Eindhoven twintig sociale 'circulaire' huurwoningen bouwen van oud materiaal.

83 NDSM Energie
Bewoners werken aan energiebesparing en windmolens in Amsterdam.

84 BROOD-NODIG
Marie-José de Zeeuw uit IJsselstein prijst de katoenen broodzak aan.

85 De EnergyParty
Deze club uit Den Haag organiseerde al tweehonderd themafeestjes over energie bij mensen thuis.

86 Grunneger Power
Collectief met vijftienhonderd leden in de stad Groningen haalt energie uit eigen zonnepanelen en molens.

87 Kracht in NL
Dit Haagse platform geeft duurzame projecten gratis ruimte om zich te profileren.

88 Speelhof Hoogerzael
Vrijwilligers maakten in Middelburg een natuurspeelterrein met een ravotbos.

89 Essenburgpark
Vrijwilligers toveren een onbeheerd stuk spoorterrein in Rotterdam om tot natuurpracht.

90 Blauwe diesel
Eigenaren van kleine boten in Utrecht openen pompstations voor duurzame diesel.

91 De Vooruitgang
Friezen Jorrit Jouwsma en Susan Janssen bouwen in Harlingen aan het meest duurzame vergaderschip van Nederland.

92 Groene Kerk
Kerkgemeenschap De Ark zet zich in voor het milieu en houdt groene diensten in de Haarlemmermeer.

93 BuytenHoutTafel
Dit initiatief maakte zelf een plan voor natuur tussen Delft en Pijnacker.

94 Zonneweide 't Veen
Burgers gaan een voormalig voetbalveld in het Limburgse Peeldorp Grientsveen volleggen met zonnepanelen.

95 CALorie
De energiecoöperatie van Castricum helpt bewoners aan zonnepanelen en goed geïsoleerde huizen.

96 Poldermolen Wieringermeer
Omwonenden van een windpark namen een turbine in eigen beheer.

97 Lochem Energie
In het Achterhoekse Lochem regelen negenduizend burgerleden hun eigen groene energie, inkoop en deelauto's.

98 Wijnjewoude Energie Neutraal
Bewoners zijn bezig hun eigen dorp in 2025 zelfvoorzienend te maken.

99 Transitie Castricum
Alles wat groen is komt langs in dit 'Transitiecafé': energie, eten, film en recyling.

100 Afvalraper
Martin van der Stok uit Ede raapt afval uit de berm van N-wegen.

ADVERTENTIE

Festival Trouw Duurzame 100

Uitreiking Duurzame 100 met onder andere Boudewijn Poelmann, Donald Pols, Marjan Minnesma, Louise Vet en de klimaatstakers Inez Nuijten en Stijn Warmenhoven.

Aan het eind van de avond wordt de nieuwe top van de lijst bekend gemaakt. Wat wordt het belangrijkste burgerinitiatief van 2019?

- ✓ Donderdag 10 oktober
- ✓ Pakhuis de Zwijger Amsterdam
- ✓ Aanvang 18.00 uur
- ✓ Deelname is gratis
- ✓ Aanmelden verplicht

Laatste kaarten!

Meld u aan op:
trouw.nl/duurzame100festival

deVerdieping Trouw